

פרשת וזאת הברכה – שלישי

(ג) וּלְיוֹסֵף אָמַר מְבֹרָכַת יְהוָה אֶרְצוֹ מִמֶּגֶד שָׁמַיִם מִטֹּל וּמִתְהוֹם רִבְצַת תַּחַת:

ה"י א מבורכת ה' ארצו. שלא היתה בנחלת השבטים ארץ מלאה כל טוב כארצו של יוסף: ממגד. לשון עדנים ומתק: ומתהום. שהתהום עולה ומלחלח אותה מלמטה אתה מוצא בכל השבטים ברכתו של משה מעין ברכתו של יעקב:

(יד) וּמִמֶּגֶד תְּבוֹאֹת שָׁמַיִם וּמִמֶּגֶד גֵּרֶשׁ יְרֵחִים:

ה"י א וממגד תבואות שמש. שהיתה ארצו פתוחה לחמה וממתקת הפרות: גרש ירחים. יש פרות שהלכנה מבשלתן ואלו הן קשואין ודלועין ד"א גרש ירחים שהארץ מגרשת ומוציאה מחדש לחדש:

(טו) וּמִרְאֵשׁ הָרִי־קָדִם וּמִמֶּגֶד גְּבֻעוֹת עוֹלָם:

ה"י א ומראש הרי קדם. ומבורכת מראשית בשול הפרות שהרריה מקדימין לבכר בשול פרותיהם. ד"א מגיד שקדמה בריאתן לשאר הרים: גבעות עולם. גבעות העושות פרות לעולם ואינן פוסקות מעצר הגשמים:

(טז) וּמִמֶּגֶד אֶרֶץ וּמִלֵּאָה וְרָצוֹן שֹׁכְנֵי סִנֵּה תְּבוֹאֹתָהּ לְרֹאשׁ יוֹסֵף וּלְקָדָד גִּזִּיר אַחִיו:

ה"י א ורצון שוכני סנה. כמו שוכן סנה ויתהא ארצו מבורכת מרצונו ונחת רוח של הקב"ה הנגלה עלי תחלה בסנה: רצון. נחת רוח ופיוס וכן כל רצון שבמקרא. תבואתה. ברכה זו לראש יוסף: גזיר אחיו. שהופרש מאחיו במכירתו:

(יז) בְּכוֹר שׁוּרוֹ הָדָר לוֹ וְקָרְנִי רֵאִם קָרְנָיו בָּהֶם עַמִּים יִנְגַּח יִחָדּוּ אֶפְסֵי־אֶרֶץ וְהֵם רַבְבוֹת אֶפְרַיִם וְהֵם אֶלְפֵי מְנַשֶּׁה: {ס}

ה"י א בכור שורו. יש בכור שהוא לשון גדלה ומלכות שנאמר אף אני בכור אתנהו וכן בני בכורי ישראל.

בכור. מלך היוצא ממנו והוא יהושע: שורו. שכחו קשה כשור לכבוש כמה מלכים: הדר לו. נתון לו שנאמר ונתתה מהודך עליו: וקרני ראם קרניו. שור כחו קשה ואין קרניו נאות אבל ראם קרניו נאות ואין כחו קשה ונתן ליהושע כחו של שור ויופי קרני ראם: אפסי ארץ. שלשים ואחד מלכים אפשר שכלם מא"י היו אלא אין לה כל מלך ושלטון שלא קנה לו פלטרינ ואחוזת בא"י שחשוכה לכלם היא שנאמר נחלת צבי צבאות גוים: והם רבבות אפרים. אותם המנוגחים הם הרבבות שהרג יהושע שבא מאפרים: והם אלפי מנשה. הם האלפים שהרג גדעון במדין שנאמר וזבח וצלמונע בקרקר וגו':

יג וליוסף אמר מברכא מן קדם יי ארעיה, עבדא מגדנין מטלא דשמיא מלעילא, וממבועי עינן ותהומין דנגדין ממעמקי ארעא מלרע.

יד עבדא מגדנין, ועללן מיכול שמשא; עבדא מגדנין, מריש ירח בירח.

טו ומריש, טוריא בפיריא; ומטוב, רמן דלא פסקן.

טז ומטוב, ארעא ומלאה, רעי ליה דשכינתיה בשמיא, ועל משה אתגלי באסנא; ייתין כל אלין לרישא דיוסף, גברא פרישא דאחוהי.

יז רבא דבנוהי זיוא ליה, וגבורן אתעבידא ליה מן קדם דתקפא ורומא דיליה בגבורתיה עממיא יקטיל פחדא, עד סיפי ארעא; ואנון רבותא דבית אפרים, ואנון אלפיא דבית מנשה.